

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 126

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

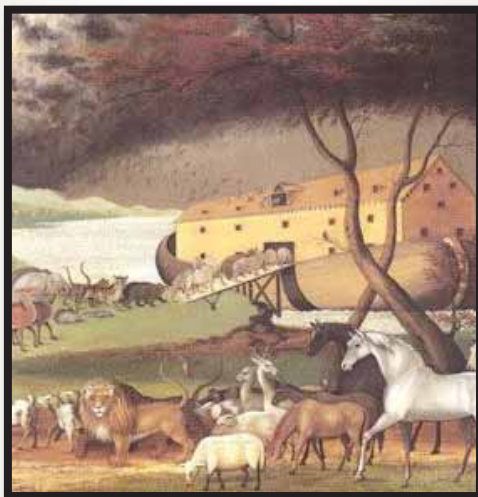
"...שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך..."

מנהל גן החיות התנכי מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק

אנו ההיפך, שהלב הוא המשמש את כל האברים למגדולם ועד קטנם, עד שגם את הצפרנים הוא משמש. משום שכן הוא האמת וכך היא המציאות, שהלב, שהוא הגדול מכולם, צריך לשמש לכולם!

ז (כג) "אף" - מעוט. שאף הוא היה גונח דם, מטורח הבהמות והחיות" (גור אריה

"ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו" (בראשית ו יט).



איתא בגמרא: 'מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק שהיו מסכים בבית משה בנו של רבן גמליאל. והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם. נתן הכוס לרבי אליעזר - ולא נטלו. נתן לרבי יהושע - וקבלו. אמר לו רבי אליעזר: "מה זה יהושע, אנו יושבים וגמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו"? אמר לו: "מצינו גדול ממנו ששמש, אברהם - גדול הדור היה וכתוב בו: "והוא עמד עליהם" (בראשית יח). ושם תאמר, כמלאכי השרת נדמו לו? לא נדמו לו אלא לערביים. ואנו, לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו"? אמר להם רבי צדוק: "עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ואתם עוסקים בכבוד הבריות, הקדוש ברוך הוא - משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שלחן לפני כל אחד ואחד ואנו - לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו"? (קדושין לב:).

על שמות לא יג). ויש אומרים: "שאיחר מזונות לארי והכישו" (תנחומא בראשית ט).

מבהיל מאד! משום שאיחר פעם אחת לתת מזון לארי בעתו, קבל עונש רע ומר כזה! שהרי פשוט שלא האריה היה המכיש, אלא שהיה זה עונש! ואיך מבינים כל זאת?

מזה מתברר לנו יסוד עצום, "כי זה פל האדם" רק לזולתו! וכן נאה ויאה לו, להיות משמש לאחרים.

כשאנו מתבוננים בכחות האדם ומתכונתם, רואים שבאמת כל אדם הועמד והותקן רק לזולתו, כל מה שהוא עושה, עושה הוא לזולתו, עד שכל מציאותו ועצמותו כולו לזולתו, אלא שהאדם מהפך הקערה על פיה ומהווה מהכל, לעצמו.

'כל העוסק בפריה ורביה נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'. ולכאורה למה צריכים כלל לאדם? וכי לא היה יכול להבראות הכל על ידי הקב"ה? רואים אנו מזה שכל קיום העולם מסרו ביד האדם, משום ש"זה פל האדם", למען קיום העולם, למען זולתו, שותף להקב"ה, בענין זולתו.

כשמתבוננים בפרשת נח, רואים דבר מפליא ומבהיל למאד, לקח הקב"ה את נח איש צדיק וכיבד אותו ב'שמשות' פשוטה שישמש את הבריאה כולה, הטיל עליו שיכניס בתיבה מכל הנבראים, מכל מיני בהמות חיות ועופות, להכין להם מאכל ולשמשם כל י"ב חדש. הרי אין לנו ציור בעבודה רבה וקשה כזאת ופשוט, שלא היה חסר להקב"ה דרכים להצילם באופן אחר.

איך מטילים 'שמשות' כזו על נח? איך אפשר להטריח כל כך את נח? איך זה מובן מה שצוה הקב"ה שנה בעצמו מחויב להתעסק וליתן אוכל לכל מיני בהמות חיות ועופות ולשמש את כולם? גם אחז"ל: "נישאף אף נח" (בראשית

ולכאורה תמוה: מה תירץ לו ר' יהושע? 'מצינו גדול ממנו ששמש! איזה תירוץ הוא, מה ש'מצינו'! מה שהקשה לו כאן, גם שם (אצל אברהם) יקשה ר"י!

ובכלל קשה: הראיה מכבודו של

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שו"ת חברותא

האם מחיאת כפים בזמירות שבת מותרת?

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת ביצה ה'

שאלה: ראיתי בכמה מקומות שמוחאים כפים בשעת הזמירות של שבת וכדומה, רצוני לברר: האם הוא מותר מצד הדין או שהם שוגגים בזה?

תשובה: בדף ה. ש'כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו' כלומר: שאם עמדו בית דין וגזרו גזירה כדי להרחיק שלא יבואו להכשל באסורי תורה, אי אפשר לבטל את הגזירה אלא על ידי בית דין אחר. ופירש רש"י: 'ואפילו אירע דבר שאתה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מנין הראשון עומדת.. אפילו הכי, אסור, עד שיתירוהו בפרוש בקבוץ חכמים'.

הרי מבואר: שכל גזירות שגזרו חז"ל מטעם מסוים, הגזירה קיימת גם באופן שאין הטעם קיים. ובהמשך מוכיחה הגמרא את מקור הדברים.

מחיאת כפים ורקוד

במשנה בדף לו מבואר: שמגזרת חכמים באיסור שבות בשבת ויום טוב 'לא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין' ופירש רש"י: 'אין מטפחין ביד ואין מספקין בידך ואין מרקדין ברגל וכולן לשמחה ולשיר' ובגמרא מפרש: שגזרו על אלו, מחשש, שמא יבוא לתקן כנגדן כלי שיר שהוא איסור תורה משום בונה, או, מכה בפטיש.

התוספות (בדף ל. ד"ה תנן) כתבו: 'אין מטפחין ואין מרקדין פירש רש"י שמא יתקן כלי שיר ומיהו לדין שרי דדוקא בימיהם שהיו בקיאים לעשות כלי שיר שייך למגזר, אבל לדין אין אנו בקיאים לעשות כלי שיר ולא שייך למיגזר'. הרי לנו מדברי התוספות שאף

שגזרו חכמים שלא למחוא כפים ולרקוד בשבת וחג, מכל מקום מכיון שטעם הגזירה הוא כדי שלא יבואו לתקן כלי שיר וטעם זה לא היה שייך בזמן בעלי התוספות שלא היו בקיאים לעשות כלי



שיר, לכן הותרו במחיאת כפים ורקוד לשמחה בשבת וחג.

מזן הבית יוסף (טור או"ח סימן שלט ג') מקשה על דברי התוספות: ממה שנתבאר לעיל ש'כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו' הרי שאי אפשר לבטל גזירת חכמים אף באופן ובמקום שאינו שייך טעם הגזירה.

איסור משקין מגולים

התוספות במסכת עבודה זרה (לה. ד"ה חדא): דנו באיסור משקין מגולים שגזרו חז"ל שלא לשתות משקין שנתגלו, מחשש שמא שמה מהן נחש והטיל ארס במשקין ויבואו לידי סכנה. וכתבו התוס': 'שאנו שאין נחשים מצויין בינינו אין לחוש משום גילוי'. והוסיפו על זה התוספות: שאף שמבואר בגמרא (ביצה דף ה. שהבאנו לעיל) ש'כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו' מכל מקום באסור גילוי ודאי הוא שכשאסרו בתחילה לא אסרו אלא במקום שהנחשים

מצויין ולכן במקום שאין הנחשים מצויין לא גזרו חכמים כלל וכלל.

על פי דברי התוספות מישב הבית יוסף את קושייתו הנ"ל: ומבאר שדעת התוספות שכל איסור מחיאת כפים ורקוד בשבת ויום טוב לא גזרו חכמים אלא במקומות שבקיאים לעשות כלי שיר ולכן במקום שאין בקיאים לעשות כלי לא גזרו חכמים כלל וכלל למחוא כפים ולרקוד בשבת ויום טוב.

דעת הפוסקים להלכה

בשו"ת מהרי"ק (שרש ט' ענף ב') כתב בשם רב האי גאון: שביום שמחת תורה מותר לרקוד בשעה שאומרים קילוסים של תורה, שכיון שאינו אלא איסור שבות, התירוהו משום כבוד התורה. בבית יוסף (שם) דייק מדבריו: שאינו סובר כדברי התוספות, שאם סובר כדברי התוספות היה לו להתירו אפילו בלא טעם של כבוד התורה, אלא משום שאין בקיאים בתקון כלי שיר. (ויש שתמהו: דמנא ליה שבזמן רב האי ומהרי"ק לא היו בקיאים בעשיית, או, תקון כלי שיר?).

ומכריע הבית יוסף: שממה שסתמו הפוסקים ולא חילקו בין מקום שבקיאים בתקון כלי שיר למקום שאין בקיאים בזה, יש להוכיח שלהלכה לא נתקבלה דעת התוספות. ומטעם זה סתם בשלחן ערוך (של"ט ס"ג) שאסור למחוא כפים ולרקוד בשבת, אך הרמ"א הביא: שנהגו להקל במחיאת כפים ורקוד וכתב שאפשר שסמכו על דברי התוספות. ובמשנה ברורה (סק"י) כתב: שאין כדאי להניח

המנהג, כי אם לצורך מצוה בלבד. על פי הנתבאר לעיל, יתכן שבזמנינו שבקיאים בתקון כלי שיר שנתקלקל (אף שאין בקיאים ביצור כלי שיר), אנו אסורים מדינא במחיאת כפים ורקוד בשבת וחג אף לדעת התוספות. ומכל מקום משום כבוד התורה התירוהו.

ולדעה זו כתב המשנה ברורה (סק"ח) בשם אחרונים: שבשאר שמחה של מצוה לא התירו וגם לכבוד התורה לא התירו כי אם טפוח ורקוד ולא קשקוש בפעמונים וזגים. ■

מחשבה

"וְהָיָה עֲלֶיהָ זֵית טָרַף בְּפִיהָ"

אם העופות מעדיפות להתפרנס מהקב"ה ואפילו מרורים, על אחת כמה וכמה האדם

הכתוב ראוי לומר: 'וְהָיָה עֲלֶיהָ טָרַף בְּפִיהָ' (בראשית ח) והיה מספיק זה לדיעת נח 'כִּי קָלוּ הַמַּיִם', כי מאחר שלקחה עלה מן האילן, שיהיה בידוע "כִּי קָלוּ הַמַּיִם". ולמה הוצרך להכיר שם האילן שהיה זית? ועל זה התעוררו רבותינו ז"ל במדרשם ואמרו: 'רמז רמזה לו. אמרה: "מוטב יהיו מזונותי מרורים כזית ובידו של הקב"ה ואל יהיו מתוקים כדבש ביד בשר ודם"'. ועוד דרשו במדרש: 'אמר רבי אבהו: "מאילן מגן עדן הביאה אותו ולא היה לה להביא דבר מעולה, או קנמון, או פולסמין? אלא, רמז רמזה לומר: "מר מזה, תחת ידי הקב"ה ולא מתוק תחת ידך"'. "טָרַף" מלשון מזונות. כענין שכתוב: "הַטְרִיפְנִי לְחֵם חֶקֶי" (משלי ל). והנה יש בזה קל וחומר לבריות: שאם העופות נח להם, על אחת כמה וכמה בני אדם שהם בעלי שכל וידיעה ומידת הבושת על פניהם שאינם רוצים להתפרנס זה מזה. ■

עליה מטר מהשמים מגשם המבול. אבל בודאי מי המבול שבשאר הארצות נכנסו לתוכה שהרי הכתוב מעיד: "וַיִּכְסֹּה כָּל הַהָרִים הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר פָּתַח כָּל הַשָּׁמַיִם". ולפי שלא ירד מהשמים הגשם השוטף שהיה משבר כל האילנות, לכך לא נעקרו האילנות משם, מפני המים הבאים שם משאר הארצות. ולפיכך לקחתו מהר המשחה, הוא הר הזיתים. וזהו שנאמר: "וַיַּדַּע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ" (בראשית ח). ועוד דרשו: 'מגן עדן הביאה אותו'. ויש לתמוה בזה: מהיכן היה יודע נח, 'כִּי קָלוּ הַמַּיִם' כיון שמי המבול לא נכנסו בגן עדן? וכתב הרמב"ן ז"ל: 'אולי היו שערי סגורים שלא יכנסו בו המים וכאשר כלו המים נפתחו. ע"כ. ומילת "טָרַף" היה ראוי שיאמר: 'טרפה בְּפִיהָ', אבל הוא שם התואר כמו 'טרוף' ועל כן הוא קמוץ. והיה



כיון שנגזר אבדן ומחיה על האדם ועל כל מה שבארץ, אין צריך לומר שנעקרו האילנות ונמחו לגמרי, עד שהוצרכו רבותינו ז"ל לומר: "אֲבָנִים שִׁחֲקוּ מַיִם" (איוב פרק יד) 'א"ר לוי בשם ר' יוחנן: "אפילו אצטרובולין של רחים נימחו בימי המבול" (מ"ר אסתר פרשה ו פסקה ג). ואין צריך לומר כי העלה נבל. ואם כן מהיכן הביאה אותו? אמרו במדרש: 'רבי לוי אמר: מהר המשחה הביאה אותו, ולא טפת ארעא דארץ ישראל במבולא". והוא שהקב"ה אומר ליחזקאל: "בֶּן אָדָם אָמַר לֵה אֶת אֶרֶץ לֹא מְטַהֶרֶת הִיא לֹא גִשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם" (יחזקאל כב) (מ"ר בראשית פרשה לג פסקה ו). "לֹא מְטַהֶרֶת" - פירושו: שלא נבקעו מעינות תהום. ו"לֹא גִשְׁמָה" - שלא ירד

מטבע לשון

עורבא פרח

מנין לקוח הבטוי 'עורבא פרח'?

פרשת נח. הוא מבוסס על יסוד דברי חז"ל על העורב שמעל בשליחותו של נח, השתמש ולא הביא תשובה. רב הונא התכוון לומר לאותו שואל שלא יחכה לתשובה ממנו וכמו שהעורב לא שב עם תשובה, גם הוא לא יחזור עם תשובה. ■

בגמרא במסכת ביצה (כא). מסופר: על חכם אחד שהפנה לרב הונא סדרה של שאלות ורב הונא השיב לו ב: 'עורבא פרח'. מהו בטוי זה? אומר רבי חיים מבריסק שהבטוי לקוח מפרשת השבוע,

מעשי גדולים

שבת היא מלזעוק

מדוע היה המלבי"ם גועה בבכי בכל שבת כשהחשיך?

הלך וישב מן הצד. כשהחלה התפילה, התעורר המלבי"ם מקולות המתפללים ולפתע הבחין כי הוא יושב על מקומו של ה'חתם סופר', נזדעזע וקפץ ממקומו. ה'חתם סופר' שהבחין בדבר וראה בצערו קרא לעומתו: "הכבד ועמוד במקומך". מאותה שעה ראה עצמו המלבי"ם עומד במדרגתו ושוב אינו עולה... ומאז היה בוכה בכל שבת ושבת. ■

ממנו הסכמה לספרו. בשבת עם חשיכה נכנס לבית הכנסת שעה אחת קודם לתפילה בשעה שהקהל אומר את 'שיר השירים' ומזמורי תהילים. בהיסח הדעת, ישב על מקומו של ה'חתם סופר' ונתנמנם. כשנכנס ה'חתם סופר' לתפילה, ראה שאדם יושב על מקומו ומנמנם,



דרכו של המלבי"ם היתה שבשבת עם חשכה היה נכנס לחדרו, מתיחד עם עצמו וגועה בבכיה. ומדוע? בשל מעשה שהיה. כשהיה המלבי"ם בן 18 חיבר את ספרו הידוע 'ארצות החיים'. בא אל ה'חתם סופר' לבקש



"וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הַאֲדָמָה..."

נח שהתבודד ירד מדרגת 'איש צדיק' ל'איש אדמה' משה שמסר עצמו על ישראל עלה מדרגת 'איש מצרי' ל'איש האלקים'

"איש מצרי", שנאלץ לגלות ע"י שהרג את המצרי וזה מורה על פחיתות הנפש, אבל הואיל ומסר את עצמו על ישראל בהריגת המצרי נקרא: "איש האלקים", שהגיע לתכלית השלמות מה שיוכל לאדם להשיג. עכת"ד.

וכן מצאנו בענין זה של זכוי הרבים, ששואל ה'חתיים סופר' שלפני מהפכת סדום ועמורה אומר ד': 'נַד' אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה" (בראשית יח ז).

מדוע ד' מדגיש שאינו מכסה מאברהם אשר הוא עושה?
אם אברהם נביא ודאי עליו לדעת זאת בעצמו, כמו שד' הודיע לנביאים אחרים מה הוא עומד לעשות ולא קדמה לכך הקדמה כזו?!

מסביר ה'חתיים סופר' ע"פ הרמב"ם ('יסודי התורה' פרק ז): מהו התהליך שבו אדם מגיע לדרגת נבואה? ואומר הרמב"ם: 'מיסודי הדת לידע שד' מנבא את בני האדם ואין הנבואה חלה אלא על אדם גדול בחכמה גבור במידותיו ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד והוא בעל דעה רחבה ונכונה עד מאד.

אדם שהוא ממולא בכל המידות האלה והוא גם שלם בגופו, כשיכנס וימשיך באותם הענינים הגדולים הרחוקים ותהיה לו דעה נכונה להבין ולהשיג והוא מתקדש הולך ופורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן והולך ומזרז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו, אלא דעתו פנויה תמיד למעלה, קשורה תחת הכסא להבין באותם הצורות הקדושות הטהורות ומסתכל בחכמתו של ד' כולה מצורה ראשונה עד טבור הארץ אז מיד רוח הקדש שורה עליו!

ובעת שתנוח עליו הרוח, תתערה נפשו במעלת המלאכים הנקראים אישים ויהפך לאיש אחר ויבין בדעתו שאינו

יש מי שעוסק בצרכי צבור ומבטל עצמו בשביל הכלל ומפקיר נפשו עבורם. ולפי השכל הפשוט היה צריך להיות שהמתבודד יעלה מעלה מעלה והעוסק עם הצבור ירד ממדרגתו. וכמו שאמרו חז"ל במדרש קהלת עה"פ: "פִּי הָעֹשֶׂק הַחֹלֵל חָכָם" (קהלת ז ז): 'רבי יהושע בן לקיש שכח פ' הלכות בשביל שעסק

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הַאֲדָמָה..." (בראשית ט ט)
במדרש (פרשה לו): 'אמר רבי



בצרכי צבור.'

והנה המציאות היא הפוכה שהרי נח היה מתבודד ולא הוכיח את בני דורו ואמנם הגיע למדרגת: "איש צדיק", אבל ירד ממדרגתו ולבסוף נקרא: "איש האדמה".
וההיפך במשה רבנו שבתחילה נקרא:

ברכיה: חביב משה מנח, נח משנקרא: "איש צדיק" נקרא "איש האדמה", משה משנקרא: "איש מצרי" נקרא: "איש האלקים".
מסביר מורנו הגרמ"ש מדווינסק בספרו 'משך חכמה': יש שתי דרכים בעבודת ד' יתברך, דרך אחת מי שמיחד עצמו לעבודתו ית' ומתבודד. ודרך שניה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שיתעסקו בהספדו של מתושלח הצדיק. הוא שכתוב: **"וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וַיְמִי הַמְּבוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ"**, אלו ז' ימי אבולו של מתושלח'.



"...אָרוֹר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יְהוָה לְאָחִיו" (בראשית ט כה)

לפני כמאה שנה היתה העבדות נפוצה ברחבי תוניסיה, צידי נפשות היו יוצאים למחוזות השחורים וחוטפים גברים ונשים ומביאים אותם אל שוק העבדים ומוכרים אותם כבהמות, יום אחד עבר הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל, רבה של ג'רבה, בשוק העיר ולפתע שמע את הכרוז בשם המלך: "כל מי שברשותו עבד או שפחה ישלחם לחפשי חנם! ומי שיעסוק במסחר העבדים, ענוש יענוש בעונש רע ומר!".

עצר הרב ופנה אל הסובבים אותו ושאל: "מה יום מיומים?", אמרו לו: "שהאומות הנאורות החליטו לבטל את משטר העבדות, רוח החופש נושבת בעולם!".

טרם סיימו את דבריהם, חוורו פני הרב ודמעות החלו זולגות מעיניו, כשהוא בוכה ומתייפח מרות שב לביתו, בוכה ומבכה על צרה זו, נחרדו הכל ונהרו אל ביתו של הרב לדעת מה זה ועל מה זה, כאשר ראם הרב התייפח וקרא: "מה לכם תמהים? כלום לא ראיתם את הכרוז העובר, האם לא שמעתם את דבריו?" גדלה פליאתם ואמרו בתמיהה: "ראינו ושמענו, אך מה לו ולרב, הן אין לו עבד ואמה!".

אמר להם הרב: "שמעוני אחי! מי הם העבדים והשפחות? כושים מבני חם, מבני בניו של כנען, שנתקלל להיות עבד עבדים לאחיו! משך אלפי שנים רבצה עליהם קללת העבדות - והנה העיר ד' את לב הממלכות עליהם לטובה והוציאים לחפשי ואיך לא אזעק ואתאבל בראותי את האומה הנבחרת, ישראל, שהם בני מלכים שתחת היותם גבירי תבל - נתונים הם לבזו ולקלס, להשפלה ולמרמס, לשעבוד ולעבדות זה אלפים שנה!" - המשיך הרב ואמר: "אך כל זה - מידנינו בא לנו! לא נפלנו בשבי סוחרי עבדים ולא עלינו נגזרה גזירת: **"עֶבֶד עֲבָדִים יְהוָה לְאָחִיו"**, אלא מכרנו את עצמנו כמו ידנינו - **"מִי נִתַּן לְמַשִּׁיפָה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבָנָיו - הַלֹּא ד' זֶה חֲטָאוֹנוּ לוֹ וְלֹא אָבוֹ בְּדַרְכֵינוּ הַלֹּא"** (ישעיה מב כד), נשובה אל ד' בתשובה וידו לא תקצר מפדותינו כאשר גאלנו ממצרים, מבית עבדים!".

הסוחר השני חמשת אלפים זוזים עם מעט כפל הריח. וכן אחי מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד תהיה זכיתו מעטה ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות כל מה שיתקן לאלקים כמ"ש רז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו ואמרו משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר: **"וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכֹכְבִים לְעֹלָם וָעֶד"**.



"...וְהַנְּהַה עֲלֶיהָ זֵית טָרֶף בְּפִיהָ..." (בראשית ח יא)

ומה שהביאה דוקא זית ולא פרי אחר שג"כ מר. ראיתי לפרש, דידעו דדור המבול השחיתו לידבק מין בשאינו מינו וכן בודאי הרכיבו אילנות מין בשאינו מינו וכן נח מצווה על זה כמו שכתב הרמב"ם (פ"י ממלכים ה"ו). על כן נעקרו כל האילנות ג"כ כמו שאמרו במדרש (ב"ר לא ז), אבל זית אינו מקבל הרכבה כמו שאמרו בירושלמי (כלאים פ"א, ה"ז) שדרשו שם (תהילים קכח ג): **"בְּנֵיהָ כְּשִׁתְּלֵי זֵיתִים"**, פירוש שלא יהיה בהם פסול ממזרות, כמו שזית אינו מקבל שום הרכבה. וא"כ אילני זית לא השחיתו דרכם ולכן לא יכלה היונה להביא מאילנות אחרות כי נמחו מארץ. ('פרדס יוסף')



"וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וַיְמִי הַמְּבוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ" (בראשית ז י)

מצוה של תורה שיתאבל אדם על מתו לפי שהאבלות הוא ענין נכבד במקומו והיא עבודה גמורה להשי"ת ועד שלא ניתנה תורה כבר מצינו באבות העולם שהיו מתאבלין על מתינם. והראשון לכולם הוא אבולו של מתושלח, שכן אמר במדרש:

'מתושלח צדיק גמור היה ולמה נקרא שמו מתושלח, שכל דבור ודבור שהיה מוציא מפיו היה מושל עליו מאתים ושלשים משל בשבחו של הקב"ה והיה שונה תשע מאות סדרי משנה, שלש מאות באלפים של תהו ושלש מאות באלפים של תורה ושלש מאות באלפים של ימות המשיח. ובשעה שמת נשמע קול רעם בגלגל גדול שהיו עושין לו הספד, תשע מאות שורות של מלאכי השרת כנגד תשע מאות סדרי משנה שהיה שונה ולכן מצינו שקבע הכתוב זמן שני לדרת המבול ואיחר ירידתו ז' ימים כדי

כמות שהיה' - אז הוא נהיה נביא!!! כל העבודה הזאת היא עבודה שנים על גבי שנים, עם פרישות מעניני העולם. וממתי לאברהם אבינו היה זמן לכך? הרי הוא עסק בגיור גרים, למד אתם הלכות פשוטות, הלכות בשר וחלב וכד'. כיצד יכל להתבודד? והתשובה היא שהוא לא התבודד! לא היה לו זמן לכך! ולכן הוא באמת לא היה נביא! אברהם אבינו לא היה נביא!!! אבל ד' אמר: **"הַמְּכַסֵּה אָנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה"**? הוא לא נביא, כי הוא לא הגיע למדרגה הזאת. ומדוע לא הגיע לכך? כי הוא עבד בשבילי. האם אני אקפח אותו רק מפני שהקדיש את זמנו כדי לקרב אנשים לד'?

אברהם לא נהיה נביא כי הוא הקדיש את זמנו לטובת הכלל, לכן ד' נתן לו מדרגה של נביא בלי שהוא הגיע לזה!

ואומר ה'חנתם סופר' (בהקדמה ל'יורה דעה'): ודבר זה הוא מוסר השכל להשלם, אם אמר יאמר עבד העברי חשקה נפשי בד' וחפץ אני להתקרב אליו ואיך אעשה זאת למעט בלמודי ומשכלות שלמות נפשי כדי להשלים נפש חברי?

התשובה אליו דברי חז"ל: **'הרבה למדתי מרבותי ויותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם'** - היפלא מד' דבר למלאות לך שלמות נפשך מה שהחסרת לכבוד שמו - אתה עשית את אשר צווק לעשות ללמוד דעת את העם וד' יעשה את שלו. **'עשה רצונו כרצונך והוא יעשה רצונך כרצונו'** למלאות נפשך מדיעת השלימות ויספיק לך זמן המועט להשיג השגות רבות ונשגבות עוד יותר מכדי יכולת שכלך...

ואומר ספר 'חובת הלבבות' (שער עשירי שער אהבת ה' - פרק ז): 'וראוי לך אחי לדעת כי זכיות המאמין אפילו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתקון נפשו לאלקים ית' ואילו היה קרוב למלאכים במידותם הטובות ומנהגייהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזרה בו אינם זכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא שזכיותיו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים.

והמשל בזה משני סוחרים שהגיעו אל המדינה הרויח אחד מהם בסחורה אחת שהיתה בידו עשרת כפלי הקרן והיה הכל מאה זוז והרויח השני כפל אחד בלבד והיו לו סחורות רבות והגיעו לידו עשרת אלפי זוזים והיה ריוח הסוחר הראשון עם רוב כפלי הרויח תשעים זוז ועשרה חלקים מאחד עשר חלק בזו והיה ריוח

"...שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך..."

>>> המשך מעמ' 1

מקום, ש'הקדוש ברוך הוא - משיב רוחות... ועורך שלחן לפני כל אחד ואחד' וכי אפשר ע"י אחר? ומאין נקח רוח, אם לא יתן הקב"ה? והוא כמו שנביא ראייה מהבריאה, ממה שברא את העולם!

אכן זה ביאור הדברים: חז"ל מלמדים אותנו בזה יסוד גדול: שעיקר הבריאה, כן! שהגדול ישמש את הקטן! וזהו עיקר החיות והיניקה דוקא מענין 'משמות' לזולתו. דוקא גדול משמש את הקטן. וזהו בחינת: 'יותר ממה שהעגל רוצה לינק, פרה רוצה להיניק'.

והטעם פשוט - שזה הטבע שבעולם, שמה שנקרא גדול ובמה שהוא גדול, הוא בזה שעומד ומשמש. וכל מה שהוא יותר גדול הוא עומד ומשמש יותר. ואם הוא יותר גדול עומד ומשמש עוד יותר. פלא פלאים.

וזהו שתירץ לו ר"י: 'מצינו גדול ממנו ששמש'. שאדרבה, משום שהוא גדול, הוא עומד ומשמש, שזהו עיקר הגדלות! ושלא לקבל ממנו שמוש, אי אפשר! והרי זה כמו למנוע ממנו עיקר החיות שלו, שכל המציאות, כל החיות, הוא רק להיות עומד ומשמש: 'הקדוש ברוך הוא - משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שלחן לפני כל אחד ואחד' מציאותו כביכול, שהוא עומד ומשמש לפני כל אחד ואחד.

עד כדי כך הוא הסוד של גדול עומד ומשמש, שכל החיות של הגדול הוא דוקא מה'משמות'. כל הבריאה כולה מאצילות הראשונה, הועמדה והותקנה, פניה כלפי מטה, רק לזולתו. וזהו כל המציאות וכל החיות. ונמצא שמשו כבוד, זהו כבר גבנונית במהלך הבריאה ואין זה במציאות כלל.

והדין של: 'אין כבודו מחול' (קדושין לב). צריך לרבות מפסוק מיוחד: 'ד' ה'לך לפניו יום' (שמות יג) כי זה נגד כל הבריאה. וזהו בצירוף: לטול את החיים מן האדם, כי כל חיותו היא דוקא כשהוא כלו לזולתו ולא לעצמו כלל.

ומה מתפלאים אנו כבר לפי"ז על מה שכבודו את נח ב'משמות' לכל הבריאה? מכיון שכל החיים והגדלות משיגים דוקא מלזולתו. דוקא בזה שעומד ומשמש. וע"כ פשוט הוא, שאת נח שהיה הגדול מכל, כיבדו אותו ב'משמות' גדולה, להיות עומד ומשמש לכל הבריאה כולה, שזהו הגדלות וזהו החיות. הלב משמש

את כל האברים היותר קטנים, אפי' הצפרנים וזהו חיותו וקיומו.

אחזו"ל: "ונתתי עשב בשדה לבהמתך" (דברים יא טו) והדר (ואח"כ) "ואכלת ושבעת". (שם). שכן הוא המציאות, שהאדם צריך לשמש את הבהמה! נמצא, שאין לו לאדם להתבייש ב'משמות', שכל החיות הוא דוקא, מ'משמות' לזולתו.

אמרו חז"ל: 'וכן אתה מוצא: שאין ישראל נגאלין, עד שיעשו אגודה אחת' שנאמר: "ב'ימים ההמה ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבאו יחדו מארץ צפון..". (ירמיה ג ח). ('לקו"ש עמוס ט תקמט).

אין הצבור נענים עד שיהיו צדיקים ורשעים באגודה אחת ואם כולם צדיקים וטובים אין תפלתם מקובלת, עד כדי כך הוא סוד הדברים: שצריך להיות דוקא בתכונת גדול וקטן, שיהיה גדול משמש את הקטן. זהו הטבעת הבריאה - גדול וקטן ביחד! ואם כולם גדולים - אינם נענים!

יש חסד ויש חסד

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (בראשית ו יג).

נמצא שענין המבול, הוא הוראה, על תוצאות החמס, שהוא מבטל ומאבד את עצמו. כמו שנאמר: "קץ כל בשר בא לפני" - מעצמו "בא".

"חמס" - תרגם אונקלוס: 'חטופין': 'ואמר ה' לנח קצא דכל בשרא על לקדמי ארי אתמליאת ארעא חטופין מן קדם עובדיהו'... (שם יג) והוא גדר כח הנטילה כידוע. ועל כן, ההצלה מן המבול לא היתה אלא בהפכו בכח החסד.

נצייר לעצמנו: נח ובניו ומשפחתו שמונה נפשות, שמשו והאכילו לעשרות אלפים בעלי חיים, כל אחד בזמנו ובמזונו המיוחד לו, הן ביום והן בלילה במשך שנה תמימה, הרי זו פעולה של גמילות חסדים מאין כמוה.

חסד זה, הוא הרוחניות שבענין התיבה, האבן הטובה שהיתה מאירה בו. כי אין מכסה לאור הרוחני, גם בחשכת צרות העולם הזה. ואם פעם אחת בתוך מאות אלפי פעמים איחר נח רגעים אחדים לתת

אוכל לארי, הכהו. וכמ"ש: "וישאר אך נח". (בראשית ז כג) ולפי מעלתו בחסד, לכן נעשה בעל מום ממש. כי אין החיצון, אלא מראהו הנגלה של הפנים. בדרך הטבע לא היתה התיבה יכולה להתקיים! אלא, שזהו עצם הנס, כי נשמר בחסד הנפלא של נח.

יש גדר של הצלה, שצריך להכנס אל התיבה להנצל שם מפני סכנת מי המבול. ויש שאינו צריך להצלה, כי לא שייכת אצלו הסכנה. וזה גדרה של א"י שלא ירד לה המבול כלל וכמו שכתוב בגמרא: 'במאי קא מ'פליג? ריש לקיש סבר: ירד מבול לארץ ישראל. ורבי יוחנן סבר: לא ירד מבול לארץ ישראל. א"ר רב נחמן בר יצחק: 'ושניהם מקרא אחד דרשו: "בן אדם, אמר-לה, את ארץ לא מטהרה היא לא גשמה ביום זעם". (יחזקאל כב כד) רבי יוחנן סבר: אתמיה קא מתמה קרא, "את ארץ לא מטהרה"! כלום ירדו עליך גשמים ביום זעם? וריש לקיש סבר כפשטיה דקרא: "ארץ, לא טהרה את, מי, לא ירדו עליך גשמים ביום זעם"? (זבחים ק"ג).

והענין הוא: שיש חסד - שהוא התחסדות גמורה. שכל הלב שואף רק לחסד ומצטער אם חסרה ההזדמנות להתחסד.

כגון: אברהם שהצטער שלא מצא אורח. וכמ"ש: "והוא ישב פתח האהל כהם היום" ופירש רש"י: "כהם היום" - 'הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים. ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים' (בראשית יח א)

ויש חסד - של חובה. שהעושה את החסד עושהו בהכירו את הכרחיותו, אבל לא יצטער, אם לא יזדמן לו חסד. זוהי דרגתו של: נח איש צדיק תמים אבל לא חסיד. אולם אברהם אבינו, זכה לבחינת ההתחסדות, שהיא למעלה מן המידות. ועל כן זכה לארץ ישראל, שהיא בהשפעה ישירה מאת הקב"ה. בחינת: "ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא יב). והיא גדר התיבה לשמה ממש. כי רק המתחסד, רואה תמיד כל חסדיו יתברך. ובדרגה זו, לא שייך גדר המבול כלל. אך נח לפי דרגתו לא היה יכול להנצל בארץ ישראל והוצרך להצלה של תיבה, שבחינתה ההתרגלות וההתעלות במידת החסד בפועל.. ■

דפוס הכהנים

03-6162236

להדר בקודש
האדמו"ר מקוצק 41 בני ברק

מבחר ספרי תורה חדשים
שונתבו ע"י סופרים מוסמכים ויר"ש

 תפילין מהודרים מבהמה גסה
במחיר **מויוחד - 1599 ש"ח בלבד!** (אפשרות לתשלומים)

לכל הרוכשים ספר תורה עד חנוכה
יקבלו - תיק מפואר לס"ת **מתנה**
או ספר הפטרות מהודר **במתנה**
אחריות לכל החיים!

לפרטים והזמנות: 052-80-777-22
הרב שבתי

יעמדו על הברכה

חזרה בתשובה לציון סרג'יו בן ג'ירה	דבור ברור למיכול בת דיאנה
חזרה בתשובה לסאנדרו בן מרגריטה	נחת רוח לג'ירה בת ג'ימה
רפואה שלמה ליקאלה בת סימונטה	זווג הגון ובית נאמן וכשר לסטפנו דויד בן איטליה

י' לחיות ביאמת'
הרב **אמנון יצחק**
שליט"א

ביום ראשון י' בחשוון 05/11/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

גדרה

דמי כניסה 10 ש"ח

באולמי אוריון המפוארים - ויצמן 7

לטל': סבי לוי 054-2223490 או סיגל סיבוני 050-4341306 או 08-8594447

ההרצאות מאובטחות © כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

הערב בחסות מדרשית בתיה

כל הרוכש דיסק לצפיה של 'מצעד הענוה' 'מפגן הענק' באצטדיון טדי



מקבל פוסטר ענק בגודל 70x100 ס"מ חינם!



ניתן לרכוש בנפרד:

מחיר פוסטר - 10 ש"ח

מחיר 10 פוסטרים - 70 ש"ח

מחיר הדיסק - 30 ש"ח

D.V.D 2 חלקים - 100 ש"ח